

ผลการจัดการเรียนรู้โดยใช้ทีมเป็นฐานที่มีต่อทักษะความสัมพันธ์สำหรับเด็กปฐมวัย*

THE EFFECTS OF TEAM-BASED LEARNING
ON YOUNG CHILDREN'S RELATIONSHIP SKILLS

ชนาภรณ์ ภูศรีพงษ์*, ชลาธิป สมาหิโต, ปัทมาวดี เล่ห์มงคล

Chanaporn Poosrepong*, Chalutip Samahito, Pattamavadi Lehmongkol

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ กรุงเทพมหานคร ประเทศไทย

Faculty of Education, Kasetsart University, Bangkok, Thailand

*Corresponding author E-mail: chanabow14@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาผลของการจัดการเรียนรู้โดยใช้ทีมเป็นฐานที่ส่งผลต่อทักษะความสัมพันธ์ในเด็กปฐมวัย รูปแบบการวิจัยเป็นการวิจัยเชิงทดลอง กลุ่มเป้าหมาย ได้แก่ เด็กปฐมวัยอายุระหว่าง 5 - 6 ปีที่กำลังศึกษาอยู่ในระดับชั้นอนุบาลปีที่ 3 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2567 โรงเรียนวัดบ้านหมี่ใหญ่ จังหวัดลพบุรี จำนวน 11 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ 1) แผนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้โดยใช้ทีมเป็นฐาน จำนวน 24 แผน 2) แบบประเมินทักษะความสัมพันธ์สำหรับเด็กปฐมวัย วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา ผลการวิจัยพบว่า เด็กปฐมวัยก่อนจัดการเรียนรู้โดยใช้ทีมเป็นฐาน มีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 16.00 คะแนน ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 1.61 คะแนน และหลังการจัดการเรียนรู้โดยใช้ทีมเป็นฐาน มีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 26.55 คะแนน ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 1.21 คะแนน ซึ่งหลังจากการจัดการเรียนรู้โดยใช้ทีมเป็นฐานเด็กมีทักษะความสัมพันธ์สูงขึ้น แสดงให้เห็นว่าเด็กปฐมวัยสามารถแสดงออกถึงทักษะความสัมพันธ์ได้อย่างเหมาะสม โดยมีพฤติกรรมในการสร้างปฏิสัมพันธ์กับบุคคลอื่น สื่อสารและสนทนาได้ด้วยตนเองอย่างเหมาะสม ในการเรียนรู้สามารถที่จะเสนอความรู้หรือแลกเปลี่ยนความคิดเห็น บอกเล่าประสบการณ์ของตนเองเพื่อช่วยในการแสดงความคิดเห็นและรับฟังความคิดเห็น เมื่อทำกิจกรรมกลุ่มสามารถยอมรับบทบาททั้งการเป็นผู้นำที่ทำหน้าที่หัวหน้าทีมและผู้ตามที่เป็นสมาชิกภายในทีมได้เป็นอย่างดี พร้อมทั้งให้ความร่วมมือในการคิดหรือปฏิบัติกิจกรรมที่ได้รับมอบหมายด้วยความตั้งใจ สามารถแบ่งปันช่วยเหลือบุคคลอื่นได้ในสถานการณ์ต่าง ๆ และปฏิบัติตามกติกาที่กำหนดร่วมกันอย่างมีความสุข

คำสำคัญ: การจัดการเรียนรู้โดยใช้ทีมเป็นฐาน, ทักษะความสัมพันธ์, ปฐมวัย

Abstract

This research aimed to examine the effects of team-based learning on relationship skills in young children's. The research is an experimental study. The target group consisted of 11 Young children's aged 5 - 6 years who were studying in Kindergarten 3, semester 2, academic Year 2024 at Wat Ban Mi Yai School, Lopburi province. The research instruments in cluded: 1) 24 team-based learning experience plans, and 2) Relationship skills assessment forms for young children's.

Data were analyzed using mean, standard deviation, and content analysis. The results revealed that before the implementation of team-based learning, the children had an average score of 16.00 with a standard deviation of 1.61. After the implementation, the average score increased to 26.55 with a standard deviation of 1.21. This indicates that team-based learning led to an improvement in the children's relationship skills. It was found that the children were able to appropriately express their relationship skills through various behaviors. They demonstrated appropriate interactions with others, and were able to communicate and engage in conversations independently.

Keywords: Team-Based Learning, Relationship Skills, Young Children

บทนำ

ในปัจจุบันที่โลกขับเคลื่อนด้วยเทคโนโลยีและสื่อออนไลน์ ส่งผลให้วิถีชีวิตของผู้คน สังคม เศรษฐกิจ และการศึกษาเกิดการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว การเลี้ยงดูเด็กปฐมวัยด้วยสื่อออนไลน์และเทคโนโลยี เป็นทางเลือกที่สะดวกและทันสมัยสำหรับผู้ปกครองในยุคปัจจุบัน แต่หากไม่มีการกำกับดูแลอย่างเหมาะสม ก็อาจก่อให้เกิดผลเสียต่อการพัฒนาการของเด็กได้อย่างมาก เด็กอาจเกิดพฤติกรรมขาดปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น และมีพัฒนาการทางภาษา อารมณ์ และสังคมที่ล่าช้า เด็กปฐมวัยซึ่งเติบโตในการเลี้ยงดูผ่านสื่อดิจิทัล พบว่า มีปฏิสัมพันธ์กับผู้คนรอบข้างลดลง ทั้งที่มนุษย์มีความจำเป็นอย่างยิ่งในการอยู่ร่วมกันในสังคม การสร้างความสัมพันธ์ที่ดีจึงเป็นรากฐานสำคัญที่ต้องได้รับการปลูกฝังตั้งแต่วัยเยาว์ โดยการเริ่มจากผู้ปกครอง ผู้เลี้ยงดู และครูซึ่งเป็นผู้ที่มีบทบาทส่งเสริมและเปิดโอกาสให้เด็กได้ฝึกการใช้ทักษะความสัมพันธ์ได้อย่างถูกต้องเหมาะสม เพื่อพัฒนาอารมณ์ จิตใจ และสังคม เข้าใจความรู้สึกตนเองและผู้อื่น แสดงออกทางอารมณ์และความรู้สึกได้อย่างเหมาะสม รวมถึงการมีสัมพันธภาพ ที่ดี รับผิดชอบต่อการตัดสินใจของตนเอง มีความสุขและแสดงออก มีทักษะชีวิต ช่วยเหลือตนเองในการปฏิบัติกิจวัตรประจำวัน และยอมรับความเหมือนและความแตกต่างระหว่างบุคคลได้ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2560) ในการเรียนรู้ทางอารมณ์ และสังคม เด็กจึงควรริเริ่มความสัมพันธ์ได้ด้วยตนเอง และรักษาความสัมพันธ์นั้นได้เป็นอย่างดี เรียนรู้ที่จะทำกิจกรรมร่วมกับบุคคลอื่น แบ่งปัน ช่วยเหลือเด็กคนอื่นได้ด้วยตนเอง จัดการกับปัญหา ที่เกิดขึ้นได้ด้วยความเหมาะสม (Collaborative for Academic, Social and Emotional Learning CASEL, 2018) ทักษะความสัมพันธ์เป็นส่วนสำคัญของประสบการณ์ในชีวิตเด็กปฐมวัยเป็นช่วงวัยที่เด็กจะเริ่มสร้างปฏิสัมพันธ์ทางสังคม ซึ่งเด็กในวัยนี้จะมีอารมณ์ความรู้สึกที่หลากหลาย โดยเวลาส่วนใหญ่เด็กจะใช้ชีวิตอยู่ในโรงเรียน ซึ่งถ้าเด็กมีความสัมพันธ์ที่ดีกับเพื่อน ครู และผู้คนรอบข้างจะส่งผลให้เกิดทักษะความสัมพันธ์ที่ดีและ มีความสุข แต่ถ้าเด็กมีปัญหาเกี่ยวกับเพื่อนและบุคคลอื่น อาจส่งผลรุนแรงต่อความรู้สึกของเด็ก (สถาบันสุขภาพจิตสิริเวช, 2565) ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ ศิริภรณ์ อมรรัตนชัย และคณะ ที่ศึกษาพฤติกรรมการมีปฏิสัมพันธ์ของเด็กปฐมวัยโดยใช้การจัดกิจกรรมละครเกี่ยวกับวัฒนธรรมท้องถิ่นของจังหวัดลพบุรี แล้วพบว่า เด็กที่มีทักษะในการสร้างปฏิสัมพันธ์ที่ดีทำให้ได้รับประสบการณ์และการเรียนรู้ทางสังคมที่ดีและเกิดความสุข (ศิริภรณ์ อมรรัตนชัย, 2567) ซึ่งถือว่าการพัฒนาผู้เรียนตามความมุ่งหมายของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ 2542 ที่กำหนดไว้ว่า การศึกษาควรเป็นการพัฒนาคนในทุกด้าน ทำให้ผู้รับการศึกษาเป็นคนดีคนเก่งและมีความสุข (กระทรวงศึกษาธิการ, 2542) การพัฒนาผู้เรียนในช่วงปฐมวัยมีความสำคัญเนื่องจากเป็นช่วงเวลา ที่เด็กเริ่มเรียนรู้และสร้างรากฐาน ทั้งในด้านสติปัญญา อารมณ์ และสังคม การพัฒนาผู้เรียนในวัยนี้ควรเน้นการส่งเสริมทักษะ โดยการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ที่หลากหลายและเหมาะสมกับวัย เด็กจะสามารถเรียนรู้และเติบโตไปพร้อมกับการพัฒนาความสามารถในการปรับตัวในอนาคต การพัฒนาเด็กในช่วงปฐมวัยจึงเป็นการวางรากฐานสำคัญที่จะช่วยให้พวกเขามีพื้นฐานที่ดีในการเรียนรู้ตลอดชีวิต

ในปีการศึกษา 2566 ที่ผ่านมา พบว่า เด็กระดับปฐมวัยประสบปัญหาในการทำงานและทำกิจกรรมร่วมกับผู้อื่น โดยเฉพาะอย่างยิ่งในด้านการแบ่งปัน การให้ความช่วยเหลือซึ่งกันและกันเมื่อเผชิญกับปัญหา รวมถึงการขาดการสนทนา สื่อสาร และการแสดงความคิดเห็นร่วมกันในระหว่างการทำกิจกรรมกลุ่ม สะท้อนให้เห็นถึงการขาดทักษะทางสังคมที่จำเป็นต่อการสร้างความสัมพันธ์กับบุคคลรอบข้าง ซึ่งปัญหาดังกล่าวมีสาเหตุสำคัญส่วนหนึ่งมาจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ที่เริ่มต้นตั้งแต่ช่วงปลายปี พ.ศ. 2562 และยังคงส่งผลกระทบอย่างต่อเนื่องในระยะเวลาดังกล่าว กระทรวงศึกษาธิการและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้กำหนดนโยบายการจัดการเรียนการสอนภายใต้สถานการณ์ COVID-19 โดยเน้นรูปแบบการเรียนรู้ผ่านระบบออนไลน์ (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2564) ซึ่งแนวทางดังกล่าวส่งผลให้เด็กปฐมวัยขาดโอกาสในการมีปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่นในบริบทของการเรียนรู้ ส่งผลกระทบต่อการพัฒนาทักษะทางสังคมที่ควรเกิดขึ้นตามช่วงวัยอย่างเหมาะสม เนื่องจากในช่วงปฐมวัยซึ่งเป็นวัยแห่งการเริ่มต้นเรียนรู้ เด็กจะเริ่มพัฒนาทักษะพื้นฐานหลายด้าน โดยเฉพาะอย่างยิ่งทักษะความสัมพันธ์กับผู้อื่น ซึ่งเป็นรากฐานสำคัญของพัฒนาการทางสังคมและอารมณ์ การที่เด็กสามารถสร้างความสัมพันธ์ที่ดี เช่น การเล่นร่วมกัน แบ่งปัน และสื่อสารอย่างเหมาะสม จะช่วยให้เด็กเรียนรู้การอยู่ร่วมกับผู้อื่นอย่างเข้าใจและเห็นคุณค่า การส่งเสริมทักษะความสัมพันธ์ในช่วงวัยนี้จึงมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการพัฒนาเด็กให้เติบโตเป็นบุคคลที่มีคุณภาพและสามารถปรับตัวในสังคมได้อย่างมั่นคงในอนาคต ครูผู้สอนในระดับปฐมวัย จึงมีบทบาทสำคัญอย่างยิ่งในการดูแลและพัฒนาเด็กในช่วงวัยที่มีการเรียนรู้และเติบโตอย่างรวดเร็ว ทั้งในด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญา ด้วยความเอาใจใส่และการจัดการเรียนรู้ที่เหมาะสม ครูสามารถส่งเสริมศักยภาพของเด็กแต่ละคนให้พัฒนาได้เต็มที่ การสร้างบรรยากาศที่ปลอดภัยอบอุ่น และกระตุ้นการเรียนรู้ จะช่วยให้เด็กเกิดความมั่นใจ กล้าแสดงออก และมีพัฒนาการที่เหมาะสมตามวัย ดังนั้น ครูในระดับปฐมวัยจึงเปรียบเสมือนรากฐานสำคัญที่ช่วยวางแนวทางชีวิตและการเรียนรู้ของเด็กในอนาคตอย่างมั่นคง

จากความเป็นมาและสภาพปัญหาดังกล่าว ผู้วิจัยซึ่งเป็นครูระดับปฐมวัยจึงมีความสนใจการเรียนรู้โดยใช้ทีมเป็นฐาน ซึ่งเป็นแนวทางที่เน้นการพัฒนาความรู้ควบคู่กับการเสริมสร้างทักษะการทำงานร่วมกัน โดยมุ่งให้เกิดการเรียนรู้จากบุคคลสู่การมีปฏิสัมพันธ์ในกลุ่มย่อย ผ่านการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและเรียนรู้ร่วมกันเพื่อส่งเสริมให้เด็กสามารถนำความรู้ไปปรับใช้ได้จริง (ยอดยิ่ง แดงประไพ, 2566) การเรียนรู้ในลักษณะนี้เน้นการมีส่วนร่วมอย่างมีเป้าหมาย เปิดโอกาสให้เด็กได้ค้นพบความรู้ด้วยตนเองจากประสบการณ์ตรงและการทำงานร่วมกันในทีม ซึ่งคาดว่าจะมีผลต่อการพัฒนาทักษะความสัมพันธ์และการอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมได้อย่างเหมาะสม (ไอยฤทธิ์ ไทยพิสุทธิกุล, 2023)

ผู้วิจัยจึงมีความสนใจในการนำการเรียนรู้โดยใช้ทีมเป็นฐานมาปรับใช้ในเด็กระดับปฐมวัยผ่านหน่วยการเรียนรู้กิจกรรมเสริมประสบการณ์ เพื่อให้เด็กได้มีการทำงานร่วมกันเป็นทีม สามารถสื่อสารและแลกเปลี่ยนความรู้ ความคิดเห็น ตลอดจนสามารถแบ่งปัน ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน พัฒนาทักษะความสัมพันธ์ซึ่งเป็นพื้นฐานสำคัญ ที่ช่วยเตรียมความพร้อมให้เด็กสามารถดำเนินชีวิตในสังคมได้อย่างมีประสิทธิภาพในอนาคต การปลูกฝังทักษะความสัมพันธ์นี้ตั้งแต่วัยปฐมวัยจะช่วยให้เด็กเรียนรู้การเข้าใจผู้อื่น เมื่อเติบโตขึ้น เด็กที่มีทักษะความสัมพันธ์ที่ดีจะสามารถสร้างความร่วมมือกับผู้อื่นได้ดี ปรับตัวในสังคมได้ง่าย และมีความสามารถในการอยู่ร่วมกันในสังคม ปฏิบัติตนตามกฎระเบียบได้ดี ซึ่งล้วนเป็นประโยชน์ต่อการเรียน การทำงาน และการใช้ชีวิตในสังคมอย่างมีประสิทธิภาพในอนาคต

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษาผลของการจัดการเรียนรู้โดยใช้ทีมเป็นฐานที่ส่งผลต่อทักษะความสัมพันธ์ในเด็กปฐมวัย

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ มีวิธีดำเนินการวิจัยตามรูปแบบการวิจัยเชิงทดลอง (Experimental Research) ดังนี้

กลุ่มเป้าหมาย กลุ่มเป้าหมายในการศึกษา ได้แก่ เด็กปฐมวัยชาย หญิง อายุระหว่าง 5 - 6 ปี ที่กำลังศึกษาอยู่ในระดับชั้นอนุบาลปีที่ 3 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2567 โรงเรียนวัดบ้านหมี่ใหญ่ สังกัด สำนักงานพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลพบุรี เขต 2 จังหวัดลพบุรี จำนวน 11 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้ดำเนินการ ดังนี้

1. แผนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้โดยใช้ทีมเป็นฐาน จำนวน 24 แผน ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเองเพื่อให้สอดคล้องกับองค์ประกอบของทักษะความสัมพันธ์ของเด็กปฐมวัย ประกอบด้วย 8 เรื่อง 1) สิ่งมีชีวิต 2) ดอกไม้แสนสวย 3) สัตว์หลากหลายน่ารู้ 4) กลางคืนสุขสันต์ กลางวันหรรษา 5) หลบลมร้อน 6) ฝนฉ่ำเย็นใจ 7) กินดีมีสุข 8) สนุกไปกับของเล่น มีขั้นตอนการจัดการเรียนรู้ 4 ขั้น ประกอบด้วย ขั้นที่ 1 ขั้นก่อตั้งทีม เป็นขั้นที่จัดตั้งกลุ่มทำงานกลุ่มละ 3 - 4 คน ด้วยวิธีการที่ครูเป็นผู้จัดตั้งทีม โดยในทีมมีเพศ ชายและหญิง ซึ่งภายในทีมครูจะเป็นผู้พิจารณาถึง ความถนัด ความสนใจ และทักษะพื้นฐานของเด็กภายในทีม ขั้นที่ 2 ขั้นช่วยเหลือกันในการทำงาน เป็นขั้นที่สมาชิกในกลุ่ม ต้องร่วมรับผิดชอบทั้งในงานส่วนตัวและงานกลุ่มโดยครูจะมอบหมายการศึกษาด้วยตนเอง โดยได้รับความร่วมมือจากผู้ปกครอง หรือครูและผู้มีความรู้ในการหาข้อมูล เพื่อนำมาเสนอความคิดเห็นร่วมกัน ขั้นที่ 3 ขั้นมอบหมายงาน เป็นขั้นที่สมาชิกในกลุ่มแต่ละคนเลือกที่จะทำภารกิจของงานที่ครูมอบหมายให้แต่ละกลุ่มและทำงานสำเร็จ ขั้นที่ 4 ขั้นร่วมกันสะท้อนความคิด ความรู้สึก เป็นขั้น ขั้นตอนที่ สมาชิกในกลุ่มได้แลกเปลี่ยนความรู้วิธีคิด ทักษะ ประสบการณ์ และช่วยกันกระตุ้นความคิดซึ่งกันและกันโดยการสนทนา และตัดสินใจร่วมกันในการทำงาน เสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน เพื่อตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) และความเหมาะสมของแผน กำหนดเกณฑ์การประเมิน 3.51 - 4.50 หมายถึง แผนการจัดประสบการณ์มีความเหมาะสมมาก ซึ่งผู้เชี่ยวชาญได้ประเมินมาโดยให้ค่าความตรงเชิงเนื้อหาเท่ากับ 4.50 หมายถึง สามารถนำไปใช้ได้

2. แบบประเมินทักษะความสัมพันธ์สำหรับเด็กปฐมวัย ซึ่งผู้วิจัยเป็นผู้สร้างขึ้นเพื่อใช้ประเมินทักษะความสัมพันธ์ สำหรับเด็กปฐมวัย ซึ่งประกอบด้วย การประเมินองค์ประกอบ 3 ด้าน ดังนี้ ด้านการสร้างความสัมพันธ์กับผู้อื่นมี 3 ข้อ ด้านการยอมรับการเป็นผู้นำ ผู้ตามมี 3 ข้อ และด้านการให้ความร่วมมือในการทำกิจกรรมมี 3 ข้อ ผู้วิจัย โดยผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน ตรวจสอบค่าความตรง (Index of Item-Objective Congruence: IOC) และพบว่า มีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามและวัตถุประสงค์ ระหว่าง 0.67 - 1.00 ซึ่งเป็นไปตามเกณฑ์ที่สามารถนำไปใช้งานได้ (Rovinelli, R. J. & Hambleton, R. K., 1977)

การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2567 ระยะเวลา 8 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 3 วัน ผู้วิจัยได้จัดการเรียนรู้กับเด็กกลุ่มเป้าหมาย ดำเนินการจัดการเรียนรู้โดยใช้ทีมเป็นฐาน วันละ 1 แผนการเรียนรู้ แผนรวมทั้งสิ้น 24 แผนในช่วงเวลาตั้งแต่ 09.00 - 09.50 น. วันละ 50 นาที โดยใช้แบบสังเกตทักษะความสัมพันธ์สำหรับเด็กปฐมวัยรายบุคคล โดยผู้วิจัยเป็นผู้บันทึกคะแนนตามเกณฑ์การประเมินทุกครั้งหลังการจัดการเรียนรู้โดยใช้ทีมเป็นฐาน ซึ่งแบ่งเป็นรายด้าน 3 ด้าน จำนวนด้านละ 3 ข้อย่อย ได้แก่ ด้านสร้างความสัมพันธ์กับบุคคลอื่น ประกอบด้วย 1) การสนทนาเพื่อสร้างปฏิสัมพันธ์กับบุคคลอื่น 2) การแลกเปลี่ยนความคิดและตัดสินใจร่วมกัน 3) แสดงออกถึงการแบ่งปันและการรับอย่างเหมาะสม ด้านยอมรับการเป็นผู้นำผู้ตาม ประกอบด้วย 1) การปฏิบัติตามบทบาทหน้าที่ตนเองได้รับมอบหมาย 2) ปฏิบัติตามกฎระเบียบกติกาในสังคมได้อย่างเต็มใจและเข้าใจ 3) รับฟังความคิดเห็นและข้อเสนอแนะของผู้อื่น และด้านให้ความร่วมมือในการทำกิจกรรม ประกอบด้วย 1) มีส่วนร่วมในการคิดหรือปฏิบัติกิจกรรมที่ได้รับมอบหมาย 2) ยอมรับความช่วยเหลือจากบุคคลอื่น 3) เสนอความช่วยเหลือได้ในสถานการณ์ต่าง ๆ และในระหว่างการจัดการเรียนรู้โดยใช้ทีมเป็นฐาน ผู้วิจัยทำการสังเกตและจดบันทึกการสนทนาและพฤติกรรมแสดงออกถึงการมีทักษะ

ความสัมพันธ์ตามรายละเอียดในแต่ละด้าน เพื่อใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

สถิติที่ใช้ในการวิจัยและการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยได้ทำการทดลองกับกลุ่มเป้าหมาย สถิติที่ใช้ในการวิจัยและการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ 1) วิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ โดยใช้ค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) 2) การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ (Content Analysis) โดยการวิเคราะห์เนื้อหาจากการสังเกตและบันทึกพฤติกรรมทักษะความสัมพันธ์สำหรับเด็กปฐมวัยที่ได้รับจัดการเรียนรู้โดยใช้ทีมเป็นฐาน (Creswell, J. W. & Poth, C. N., 2017)

ผลการวิจัย

ผลการวิจัยการจัดการเรียนรู้โดยใช้ทีมเป็นฐานที่มีผลต่อทักษะความสัมพันธ์สำหรับเด็กปฐมวัย โดยผู้วิจัยได้นำเสนอ ผลการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

ตารางที่ 1 แสดงผลคะแนนเฉลี่ยทักษะความสัมพันธ์ของเด็กปฐมวัย ก่อนและหลังจัดการเรียนรู้โดยใช้ทีมเป็นฐาน โดยภาพรวม

กลุ่มเป้าหมาย	คะแนนเต็ม	μ	σ
ก่อนจัดการเรียนรู้โดยใช้ทีมเป็นฐาน	27	16.00	1.61
หลังจัดการเรียนรู้โดยใช้ทีมเป็นฐาน	27	26.55	1.21

จากตารางที่ 1 พบว่า เด็กปฐมวัยก่อนจัดการเรียนรู้โดยใช้ทีมเป็นฐาน มีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 16.00 คะแนน ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 1.61 คะแนน และหลังการจัดการเรียนรู้โดยใช้ทีมเป็นฐาน มีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 26.55 คะแนน ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 1.21 คะแนน ซึ่งหลังจากการจัดการเรียนรู้โดยใช้ทีมเป็นฐานเด็กมีทักษะความสัมพันธ์สูงขึ้น

ตารางที่ 2 แสดงคะแนนทักษะความสัมพันธ์สำหรับเด็กปฐมวัยสำหรับเด็กปฐมวัยก่อนและหลังการจัดประสบการณ์การเรียนรู้การจัดการเรียนรู้โดยใช้ทีมเป็นฐานรายบุคคล

คะแนนทักษะความสัมพันธ์สำหรับเด็กปฐมวัยสำหรับเด็กปฐมวัยก่อนและหลังการจัดประสบการณ์การเรียนรู้การจัดการเรียนรู้โดยใช้ทีมเป็นฐานรายบุคคล ดังนี้

เด็กคนที่	คะแนนก่อนการทดลอง	คะแนนหลังการทดลอง	ผลต่างของคะแนน
	Pre - test	Post - test	D
1	17	27	10
2	15	27	12
3	18	26	8
4	14	23	9
5	17	27	10
6	15	27	12
7	15	27	12
8	14	27	13
9	15	27	12
10	18	27	9
11	18	27	9
μ	16.00	26.55	10.55
σ	1.61	1.21	1.69

จากตารางที่ 2 พบว่า ค่าเฉลี่ยทักษะความสัมพันธ์ของเด็กปฐมวัยก่อนการทดลองคะแนนมากที่สุด คือ 18 คะแนน คะแนน น้อยที่สุด คือ 14 คะแนน คะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 16.00 คะแนน ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 1.61 คะแนน และหลังการทดลองมีคะแนนเฉลี่ยทักษะความสัมพันธ์ของเด็กปฐมวัยคะแนนมากที่สุด คือ 27 คะแนน น้อยที่สุด คือ 23 คะแนน ผลต่างคะแนนสูงสุด คือ 13 คะแนน น้อยที่สุด คือ 9 คะแนน มีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 26.55 คะแนน ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 1.21 คะแนน

ตารางที่ 3 แสดงผลคะแนนทักษะความสัมพันธ์สำหรับเด็กปฐมวัยก่อนและหลังจากการเรียนรู้โดยใช้ทิมเป็นฐาน จำแนกรายด้าน

ผู้วิจัยขอเสนอผลคะแนนทักษะความสัมพันธ์สำหรับเด็กปฐมวัยก่อนและหลังจากการเรียนรู้โดยใช้ทิมเป็นฐาน จำแนกรายด้าน ดังนี้

ทักษะความสัมพันธ์ของเด็กปฐมวัย						
เด็กคนที่	สร้างความสัมพันธ์กับผู้อื่น		ยอมรับการเป็นผู้นำผู้ตาม		ให้ความร่วมมือในการทำกิจกรรม	
	Pre-test (9 คะแนน)	Post-test (9 คะแนน)	Pre-test (9 คะแนน)	Post-test (9 คะแนน)	Pre-test (9 คะแนน)	Post-test (9 คะแนน)
1	6	9	5	9	6	9
2	5	9	5	9	5	9
3	6	8	6	9	6	9
4	4	9	5	7	5	7
5	6	9	5	9	6	9
6	5	9	5	9	5	9
7	5	9	5	9	5	9
8	4	9	4	9	6	9
9	4	9	6	9	5	9
10	6	9	6	9	6	9
11	6	9	6	9	6	9
μ	5.18	8.91	5.27	8.82	5.55	8.82
σ	0.87	0.30	0.65	0.60	0.52	0.60

จากตารางที่ 2 พบว่า คะแนนเฉลี่ยทักษะความสัมพันธ์ของเด็กปฐมวัยรายด้าน ทั้งด้านสร้างความสัมพันธ์กับผู้อื่น ด้านยอมรับการเป็นผู้นำผู้ตามและด้านให้ความร่วมมือในการทำกิจกรรม หลังการจัดการเรียนรู้โดยใช้ทิมเป็นฐานรายด้านทุกด้านสูงขึ้น โดยด้านที่มีคะแนนเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านสร้างความสัมพันธ์กับบุคคลอื่นเท่ากับ 8.91 คะแนน ด้านยอมรับการเป็นผู้นำผู้ตามและด้านให้ความร่วมมือในการทำกิจกรรมมีคะแนนเท่ากัน เท่ากับ 8.82 คะแนน ตามลำดับ

อภิปรายผล

การจัดการเรียนรู้โดยใช้ทิมเป็นฐาน สามารถพัฒนาทักษะความสัมพันธ์ของเด็กปฐมวัย เนื่องด้วยการเรียนรู้รูปแบบนี้ได้รับการออกแบบให้เน้นกระบวนการเรียนรู้ร่วมกันผ่านการมีปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่นอย่างต่อเนื่อง ส่งผลให้เด็กสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้ดีขึ้น มีความสามารถในการสื่อสาร แสดงความคิดเห็น รวมถึงเปิดใจรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่นมากขึ้น ในระยะแรกของการจัดกิจกรรม พบว่า เด็กแต่ละคนมีแนวโน้มที่จะแสดงความคิดเห็นของตนเองโดยไม่คำนึงถึงความคิดเห็นของผู้อื่น เมื่อกิจกรรมดำเนินไปอย่างต่อเนื่อง เด็กเริ่มเรียนรู้ที่จะฟังผู้อื่น เข้าใจบทบาทของการเป็นผู้นำและผู้ตาม และเกิดความสามารถในการยอมรับความคิดเห็นที่แตกต่างได้อย่าง

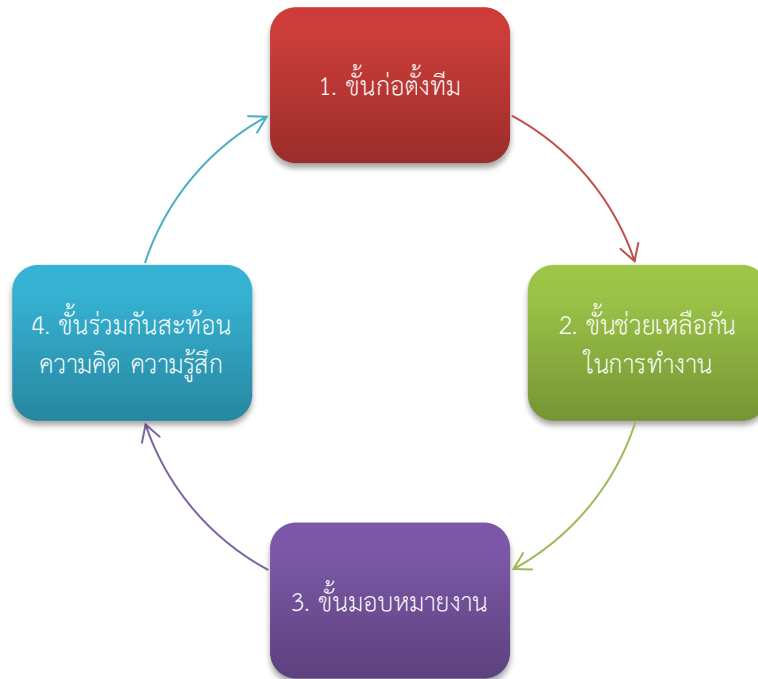

เหมาะสม พฤติกรรมที่แสดงออกในช่วงท้ายของการจัดการเรียนรู้สะท้อนให้เห็นถึงพัฒนาการด้านความสัมพันธ์อย่างเด่นชัด เด็กมีความสามารถในการให้อภัยกัน แก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นภายในกลุ่ม และรักษาความสัมพันธ์กับเพื่อนร่วมกิจกรรมได้เป็นอย่างดี เด็กมีความกล้าในการเริ่มต้นบทสนทนาและให้ความร่วมมือในการทำกิจกรรมมีส่วนร่วมในการคิดและปฏิบัติหน้าที่ตามที่ได้รับมอบหมาย ตลอดจนตัดสินใจในการให้และรับความช่วยเหลือได้อย่างเหมาะสมในสถานการณ์ต่าง ๆ อีกทั้งยังสามารถนำทักษะที่เกิดจากการเรียนรู้ไปปรับใช้ในสถานการณ์จริงในชีวิตประจำวัน เช่น การแบ่งปันสิ่งของ การปฏิบัติตามกฎระเบียบ และการทำงานตามบทบาทหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย ซึ่งล้วนเป็นองค์ประกอบสำคัญของทักษะความสัมพันธ์ในช่วงปฐมวัย ดังนั้น จึงสามารถกล่าวได้ว่าการจัดการเรียนรู้โดยใช้ทีมเป็นฐานเป็นแนวทางที่มีประสิทธิภาพและเหมาะสมในการส่งเสริมทักษะความสัมพันธ์สำหรับเด็กปฐมวัย

ในการจัดการเรียนรู้โดยใช้ทีมเป็นฐาน ซึ่งประกอบด้วย ขั้นตอนตั้งทีม ขั้นตอนตั้งทีม ขั้นตอนช่วยเหลือกันในการทำงาน ขั้นตอนมอบหมาย และขั้นร่วมกันสะท้อนความคิด ความรู้สึก นั้น ผู้วิจัยได้ออกแบบให้ในแต่ละขั้นตอนเด็กได้เรียนรู้ร่วมกัน ทำกิจกรรมร่วมกัน ส่งผลให้เกิดทักษะความสัมพันธ์ที่พัฒนาขึ้นอย่างเห็นได้ชัดซึ่งสอดคล้องกับการเรียนรู้โดยการลงมือทำจริง (Learning by Doing) โดยเด็กได้มีโอกาสทำกิจกรรมร่วมกันเป็นกลุ่มและสามารถนำทักษะความสัมพันธ์ไปปรับใช้ในการดำเนินชีวิตในสังคมได้ สอดคล้องกับทฤษฎีจิตสังคม (Psychosocial Development Theory) ของ Erik Erikson ที่เชื่อว่าพัฒนาการของบุคคลมีความเชื่อมโยงระหว่างปัจจัยทางสังคมและจิตใจ ซึ่งเด็กในช่วงวัยสองถึงหกปี เด็กในวัยนี้เริ่มมีความสนใจสังคมและการเรียนรู้ใหม่และควรได้รับการส่งเสริมพัฒนาอย่างเหมาะสม (Erikson, E. H., 1963) ซึ่งการทำงานร่วมกันเป็นกลุ่มทำให้เด็กได้มีโอกาสเรียนรู้ความสามารถของตนเองว่าตนเองทำอะไรได้ เพื่อนในกลุ่มคนไหนทำอะไรได้ เมื่อทำกิจกรรมที่ครูมอบหมาย กิจกรรมนั้นไม่สามารถทำสำเร็จได้ด้วยตัวคนเดียว เด็กต้องอาศัยการพึ่งพากัน ช่วยเหลือกัน เด็กได้แสดงบทบาทของการเป็นผู้นำในการนำเสนอความคิด และเป็นผู้ตามในการปฏิบัติตามกฎกติกาในสังคม มีการวางแผนร่วมกันและเมื่อตัวเองทำกิจกรรม เพื่อนไม่ยอมรับความคิดเห็น เด็กต้องเรียนรู้จะที่ยอมรับฟังและเปลี่ยนแปลงความคิดเห็นที่ตนได้เสนอไปในตอนแรก ซึ่งในระยะแรก เด็กยังไม่เกิดการเรียนรู้ แต่เมื่อจัดการเรียนรู้โดยใช้ทีมเป็นฐานในสัปดาห์ที่ 8 ก็พบว่าเด็กสามารถที่จะปรับเปลี่ยนพฤติกรรมได้ด้วยตนเองในการพัฒนาทักษะความสัมพันธ์ และนำไปปรับใช้ได้ในชีวิตประจำวัน ซึ่งสอดคล้องกับทฤษฎีพัฒนาการทางสังคมและวัฒนธรรม (Sociocultural Theory) ของ Vygotsky ที่มีความเชื่อว่าเด็กควรได้รับการเรียนรู้ผ่านบทบาทของ สังคม วัฒนธรรม และภาษาเพื่อสร้างการมีปฏิสัมพันธ์ที่ดี (Vygotsky, L. S., 1978)

องค์ความรู้ใหม่

ผลการจัดการเรียนรู้โดยใช้ทีมเป็นฐานที่มีต่อทักษะความสัมพันธ์สำหรับเด็กปฐมวัย มีขั้นตอนในการจัดการเรียนรู้ 4 ขั้นตอน ประกอบด้วย 1) ขั้นตอนตั้งทีม เป็นขั้นที่จัดตั้งกลุ่มทำงานกลุ่มละ 3 - 4 คน ด้วยวิธีการที่ครูเป็นผู้จัดตั้งทีม โดยในทีมมีเพศ ชายและหญิง ซึ่งภายในทีมครูจะเป็นเป็นผู้พิจารณาถึง ความถนัด ความสนใจ และทักษะพื้นฐานของเด็กภายในทีม 2) ขั้นช่วยเหลือกันในการทำงาน เป็นขั้นที่สมาชิกในกลุ่ม ต้องร่วมรับผิดชอบทั้งในงานส่วนตัวและงานกลุ่มโดยครูจะมอบหมายการศึกษาด้วยตนเอง โดยได้รับความร่วมมือจากผู้ปกครอง หรือครูและผู้มีความรู้ในการหาข้อมูล เพื่อนำมาเสนอความคิดเห็นร่วมกัน 3) ขั้นตอนมอบหมายงาน เป็นขั้นที่สมาชิกในกลุ่มแต่ละคนเลือกที่จะทำภารกิจของงานที่ครูมอบหมายให้แต่ละกลุ่มและทำจนสำเร็จ 4) ขั้นร่วมกันสะท้อนความคิด ความรู้สึก เป็นขั้น ขั้นตอนที่ สมาชิกในกลุ่มได้แลกเปลี่ยนความรู้วิธีคิด ทักษะ ประสบการณ์ และช่วยกันกระตุ้นความคิดซึ่งกันและกันโดยการสนทนา ดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 ขั้นตอนจัดการเรียนรู้โดยใช้ทีมเป็นฐาน

สรุปและข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัย สามารถสรุปได้ว่าการจัดการเรียนรู้โดยใช้ทีมเป็นฐาน ส่งผลต่อทักษะความสัมพันธ์ของเด็กปฐมวัยที่สูงขึ้น ประกอบด้วย 3 ด้าน ได้แก่ ด้านการสร้างความสัมพันธ์กับผู้อื่น ด้านการยอมรับการเป็นผู้นำผู้ตาม ด้านการให้ความร่วมมือในการทำกิจกรรม โดยหลังการทดลอง พบว่า ปฐมวัยมีคะแนนทักษะความสัมพันธ์ ด้านการสร้างสัมพันธ์กับผู้อื่นสูงที่สุด รองลงมาเป็นด้านยอมรับการเป็นผู้นำผู้ตามและด้านให้ความร่วมมือในลำดับคะแนนที่เท่ากัน ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งนี้ คือ 1) ครูผู้สอนระดับปฐมวัยสามารถนำการจัดการเรียนรู้โดยใช้ทีมเป็นฐานในการพัฒนาทักษะความสัมพันธ์ได้อย่างเป็นระบบ เนื่องจากกิจกรรมรูปแบบกลุ่ม สามารถเน้นการมีปฏิสัมพันธ์อย่างต่อเนื่อง มีการสื่อสาร รับฟังความคิดเห็นบุคคลอื่นและแก้ปัญหาร่วมกัน 2) สามารถประยุกต์ใช้การจัดการเรียนรู้แบบทีมเป็นฐานผ่านการออกแบบกิจกรรมที่เด็กมีการสร้างเป้าหมายร่วมกัน เช่น การสร้างสื่อในชั้นเรียน การเล่านิทานหมุนเวียนหรือการจัดกิจกรรมสร้างสรรค์ โดยมีการหมุนเวียนบทบาทผู้นำ ผู้ตาม เพื่อให้เด็กได้เรียนรู้บทบาทที่หลากหลาย โดยมีการออกแบบกิจกรรมให้สอดคล้องกับทฤษฎีพัฒนาการสร้างสื่อหรือคู่มือกิจกรรมที่เหมาะสมกับช่วงวัย 3) พัฒนาแผนการจัดการเรียนรู้ที่มีโครงสร้างชัดเจนออกแบบกิจกรรมหรือชุดกิจกรรมที่มีเป้าหมาย ชื่อกิจกรรม วิธีการดำเนินกิจกรรมและแบบประเมินผลเพื่อใช้ในสถานศึกษา เพื่อใช้ในการพัฒนาเด็กปฐมวัย

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2542). พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542. สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์.
- _____. (2560). คู่มือหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2560. สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด.
- ยอดยิ่ง แดงประไพ. (2566). เหตุใดควรใช้ Team-Based Learning. เรียกใช้เมื่อ 2 เมษายน 2568 จาก https://shee.si.mahidol.ac.th/knowledge/ebook/2566/issue3-66/3_2023_journal.pdf
- ศิริภรณ์ อมรัตน์ชัย. (2567). การพัฒนาพฤติกรรมการมีปฏิสัมพันธ์ของเด็กปฐมวัยโดยใช้การจัดกิจกรรมละครเกี่ยวกับวัฒนธรรม ท้องถิ่นของจังหวัดลพบุรี โรงเรียนบ้านโคกตูม. สิกขา วารสารศึกษาศาสตร์, 11(1), 178-187.
- สถาบันสุขภาพจิตเสียวเหอ. (2565). เด็กจะต้องรู้เทคนิคในการสร้างปฏิสัมพันธ์ทางสังคม. ใน ณราชิต นามเรืองศรี (บ.ก.), การตุนจิตวิทยาปฐมวัย. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์ วารสาร พับลิชชิงจำกัด.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2564). รายงานการศึกษารูปแบบการจัดการเรียนรู้สำหรับนักเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานที่ได้รับผลกระทบจากสถานการณ์ Covid-19. เรียกใช้เมื่อ 15 พฤษภาคม 2568 จาก <https://backoffice.onec.go.th/uploads/Book/1853-file.pdf>
- ไอยฤทธิ ไทยพิสุทธิกุล. (2023). Team Based Learning in Healthcare Education. Retrieved April 4, 2025, from https://shee.si.mahidol.ac.th/knowledge/ebook/2566/issue3-66/3_2023_journal.pdf
- Collaborative for Academic, Social and Emotional Learning CASEL. (2018). CASEL education hearts inspiring minds. Retrieved April 2, 2025, from <https://casel.org/>
- Creswell, J. W. & Poth, C. N. (2017). Qualitative Inquiry and Research Design Choosing among Five Approaches. (4th ed.). Thousand Oaks, United States of America: SAGE Publications.
- Erikson, E. H. (1963). Childhood and society. New York: Norton.
- Rovinelli, R. J. & Hambleton, R. K. (1977). On the use of content specialists in the assessment of criterion-referenced test item validity. Dutch Journal of Educational Research, 2(2), 49-60.
- Vygotsky, L. S. (1978). Mind in society: The development of higher psychological processes. Cambridge, United States of America: Harvard University Press.